

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Utkommer hvarje Söndag

ILLUSTRERADT

Pris för 3 Månader 1 Rdr. B^{co}

Enkla. N^o

8 sk. B^{co}

SÖNDAGS MAGASIN.

N° 5

Göteborg, Söndag d. 30 Jan. 1848

1 Qvar.

Beduinerna.

Den arabiska öken och dess inwånare äro oß bekanta redan ur biblen; framför allt är det den fromme Gjöb i landet Uzi nordliga Arabien, som för oß framställer en trogen bild af en forntida beduinhöfding. Men också de flesta af de gamla patriarkerna, som, dragande omkring med sina hjordar, ständigt ombytte boningsplatser, woro till en del, hwad beduinhöfdingarne ännu äro. De många höfdingar, som Moses anför, följa sig i inter hänseende från våra dagars, som med sitt folk antingen inskränkt inom öknarne, föra ett fringswäfwande lif, eller i Syriens fruktbara nejder drifwa åkerbruk, utan att ens i detta senare fall lugnt quarblifwa på den plats, de en gång intagit.

Beduinerna leda lifsom Judarne sitt ursprung från en stamfader, från Abraham, och denne är, såsom wi redan antydt, en trogen afbild af våra dagars Beduiner. Mer än en resande försäkrar, att Moses böcker äro bekanta för de i öknarne fringswäfwande stammarne. Beduinerna betrakta sig såsom afkomlingar af Ismael, och då äfwen i Arabien, efter lag, den älska souen är i wer sadrens magt, så påstå de, att Gud gifvit dem denna och att Judarne följaktligen böra wara dem underdåniga.

Abraham är ej endast stamfader för Beduiner och Judar; inwånarne i hela södra Arabien härstamma från honom. Såsom biblen berättar, tog Abraham sig en hustru på sin ålderdom; en af sönerna af detta äktenstaf war Jokatan, stamfader för Jokataniterna. Dessa och Ismaeliterna äro de egentliga herrarne öfwer Arabien och en del af Syrien. Under det att Jokataniterna drifwa handel och åkerbruk och till en del bilda mäktiga riken, lefwa Ismaeliterna fortfarande i ohämmad frihet i medlersta Arabiens steyviga högland, i de sandiga och ödsliga öknarne. De kallas Beduiner efter den inhemiska benämningen Bedowi. Wadiah betyder på deras språk öken; Beduin eller Bedowi will således säga: en ökenbo. Det gamla namnet Araber, som betecknar alla inwånarne, som bebo den arabiska halvön, är ett ord, som härstammar från hebraiskan och har samma betydelse som Beduin.

En dyr tid, så förnämler deras historia, föranledde afkomlingarne af Abrahams andra son, Isak, till en utvandring; det är emellertid mer än sannolikt, att den förstföddes afkomlingar sökte hämnas den deras stamfader tillfogade förolämpningen och sålunda föranledde Judarnes utvandring till Egypten. Förtryckta i sitt nya fädernesland wände de efter några århundraden tillbaka och intogo sydliga delen af Syrien eller det nuwarande Palestina.

Wi lemna med denna skizz Abrahams båda yngre söners afkomlingar, Judar och Joktaniter, och wända oß till Beduinerna, för att gifwa en kort, men, om möjligen, trogen bild af desamma.

Det land Beduinerna bebo, är dels ett högland, såsom Nabschid i det inre Arabien, dels en oändlig slätt, som fortlöper genom hela nordliga Arabien till Syrien och Mesopotamien, bort-

emot berget Taurus, och som blott här och der är afbruten af wågformiga upphöjningar eller obetydliga fullar. Gräs eller sin sand, likuande ytan af ett af vinden upprördt haf, och som för en kort tid bildar ordentliga wågor afwärlande med mer eller mindre fruktbar jord, som åtminstone i allmänhet under större delen af året sanna den för wegetationen nödwändiga wätan, är de arabiska öknarnes allmänna karakter. Wattenbristen förorsakar wassligtvis brist på både plantor och djur i dessa nejder, och till och med der watten framkommer, är detta merändels bittert och skadligt, ej mindre för wärter än för menniskor och djur. Till och med i de bästa fallen har jordens yta härstädes, åtminstone ej för någon längre tid, att fröjda sig af någon yppig wegetation. Men under den korta regutiden, som här förskäller wintren, betäckes jorden ofta med ett brokigt täcke af mångahanda blommor, som utvecklas lifa lätt, som de affalla.

För att förstå Beduinernas egenomligheter, måste man som Europée se alldeles bort från det, wi kalla kultur, och helt och hållet försätta sig i dessa länders förhållanden och i inwånarnes seder och bruk.

I älska tider delade sig menniskorna, efter deras fysiskfättning, i två stora afdelningar: sådana, som drejwo landbruk, och sådana, som idkade bokfaystöffel. Äfwen biblen hänthder härpå, i det Adams älske son Kain kallas en åferman och den yngre Abel deremot en fåerherde. Beduinerna betrakta ännu Kain såsom deras stamfader och fringswandra ifrån en ort till en annan med sina hjordar.

Beduinerna lefwa i tält, på en öfiker fot, och äro färdiga att när som helst uppbyta med sina hjordar, då ofta den ångd, hwarpå de lågrat sig, ej kan försörja dem och kreaturen mer än några dagar. Dersöre bestinna sig Beduinerna mera på wandring än i låger. Med tiden hafwa de olika stammarne stugrat sig i landet, men ömsesidiga fejder förändra i Arabien och Syrien nästan för hwarje årtionde, mer eller mindre de ursprungliga gränserna. Si widt dessa råcka, är stammen oinskränkt herrestande öfwer sitt distrikt, och intel folk i werlden tager en så fast besittning af ett underknywad land som Beduinerna. Sj allenast de få träden i öknens sand tillhöra inkräftaren; han sträcker sitt wälde ej endast till de wilde djuren, som lefwa i hans land, utan allt, som slummen för inom gränserna af hans eröfning, betraktar han såsom sin egendom. Ingen främling beträder denna jord, utan att anses såsom stammens byte; hans saker, hans lif tillhör den af Beduinerna, som först sått honom i sigte. Blott med tillräckligt wäpnad magt kan man öfwerstiga en beduinstams gränser; Beduinen wifer blott för öfwermagten. Hwarje stam, som drifwer sina hjordar in på en annans område, begär, efter de ifrån far till son fortplantade lagarne, ett brott; men och om en stam inom gränserna af en annans besittning utplundrar en

karavan, betraktas det såsom ett ingrepp i den stammens egenderrätt, på hvars mark anfallet stödde.

Beduinstammen har ej allenast inkränkt rätt på den mark, som han med sina hjerdar innehar, och öfver de karavaner, som draga derigenom, utan äfven på närboende, fruktbara, af åkerbrukare bebodda trakter, på städer, som innehafves af köpmän och handverkare, gör han så till vida anspråk, att blott honom tillåtes att här uppbära tribut. Sier detta af en främmande stam, så uppkår, såsom en omedelbar följd, långvariga strider mellan den rättmätiga stammen och den, som förolämpat densamma magt och rättigheter.

Brist på godt watten tvingar lifaledes Beduinerna i Arabiens ödemarker till en ofstare förnyad omvärking af deras läger. Med undantag af källorna i de fruktbarare, af åkerbrukarne intagna trakterna, duger ej det watten, som framkommer ur jorden, utan har wanligtvis ett bitter, saltaktig smak, i följd hwaraf det är alldeles onjutbart. Brunnar, äfven om de äro djupa, lemna jällan drickbart watten, och då de flesta bäckar uttöna under den heta årstiden, så är man redan sedan äfsta tider nödsakad att anläggas cisterner. Många, kanste de flesta brunnar, hwarom än biblen, ännu icke resande tala, äro cisterner, och man finner dem strödda öfver allt, särdeles fring karavanvägarne i öknarne.

Cisternerna erhålla watten ur flera djupa reservoarer, som hafwa en diameter af flera quadratfot och ofta äro fringgårdade med stenmurar. Sj allenast i midten, utan öf på sidorna finnas innemurade rör, som föra till ett underjordiskt, på alla sidor fringmuradt rum, som just är brunnen eller cisternen. Ofta äro flera sådana reservoarer för handen, uti hvilka regnwattnet uppsamlas. I det underjordiska rummet finnes naturligtvis en swalka, som ej kan wäntas högre upp. Denna swalka bidrager i wäsendtlig mån till wattnets bibehållande af renhet och friskhet. Äfven under de varmaste månaderna håller sig watten i sådana cisterner oförändradt, oförderwad, mildt och kyligt.

En cistern eller brunn är ett beduinlägers förnämsta behof, och omkring densamma uppså de sina swarta tält. En höfding, som nästan alltid ärft denna wärdighet, och hvars besällningar i de flesta fall fördrå owilforlig lydnad, förestår hwarje läger. Nödwändigt är det dock, att denna ej endast imponerar genom sin personlighet och eger de flesta kamelerna och fåren; han måste också hafwa öfwerwägnande själssegenskaper, i följd hwaraf han är i stånd att göra sitt inflytande gällande. De enkeltida medlemmarnes förhållande till höfdingarne är öfver hufwud taget patriarkaliskt, såsom det förefommer i den heliga skrift, men i allmänhet är det den ringa Beduinens goda wilja, som gör att han quatstår, ty han äger rättighet att öfwergeifwa sitt läger, för att öfwergå till något annat. Hufwudmannen för ett läger kallas

fader (Ab), under det att de öfriga medlemmarne benämnas barn (Benn).

Flera höfdingar stå under ett öfwerhufwud, som kallas Öfwer-Scheif; flera Öfwer-Scheifer åter under en Emir, hufwudmannen för hela stammen. Detta sista ord begagnas om en mängd stammar i nuwarande Algerien, som be wid hafwet och ej äro Araber utan Berber.

(Fortsättning.)

Den förstenade Skogen wid Kahira.

När man wandrar ut från Kahira och passerat kalifgrafwarne och en fem mil derifrån belägen ofruktbar dal, som synes fördom hafwa warit genomskuren af en häftig ström, upptäcker man till höger en med ett oräkneligt antal fullfallna träd betäckt kulle. Dessa träd ligga i alla lägen och riktningar fringströdda på sandytan; några äro till och med 50 fot långa och 2 fot i diameter. Den första aublicken erindrar om uppgräfning af murnade träd, sådana som de finnas i torfmoosjar. Men när man berör de ifrågawarande träden, äro de ingenting mindre än ruttna och mjuka; de äro i stället så hårda som slinta. De klinga som gjutet jern. Då man widrör dem, göra rispor i glas, och ett mot besamma slaget slår afstodkar dem eldgnistor. Sastringarne, kärnan, till och med barken och märken efter insekter och maskar äro i behåll. De finaste trädar i den wegetabiliska sammansättningen, och som blott öfserveras med förstoringsglas, finnas oförändrade. Här är kolämnet, det oförstörbaraste af alla stoffer, helt och hållet oförändradt och ersatt genom kisel, ett genom alla agentier och wanlig heta oförändertligt ämne. Denna wärling har här på lag för sig gått så lugnt, att ej den minsta af de fina fibrerna blifwit skadad. Gränsforne för denna förstenade skog äro obekanta, men troligt är, att de sträcka sig flera hundra mil omkring. Skogen är aldrig med uppmärksamhet undersökt och har, märkwärdigt nog, wäckt föga uppsende. Träden äro löst spridda fring trakten utefter hela wägen från Suez till Kahira. Kiselsten synes ej till i grannskapet; träden synas förstenade såsom de legat. En lärde resande Engelöman har medtagit och förewisat för ett wetenenskapligt sällskap i London stycken af denna underbara skog. En del af de stycken, han medförde, woro genomskinliga.

C. Petersens Lith. Inr. i Götta borg.

C. M. Bellman.

Carl Michael Bellman.

Churu ingen svensk Kald, undantagande Tegnéer, så innerligen lefwat och skall komma att med sine sänger lefwa i Nationens hjertan och på folkski läppar, som Bellman, hvilken dock af sin samtid warit minst förvädd, torde liksom, enär missförståndet, i förning med religiös fanatism, stundom ansett lämpligt, att i tid och otid, lift och olift, söka — och det alldeles oförfärdigt — nedsmutsa den store sångarens minne, det icke wara olämpligt, att säga några ord, angående "den oförgätlige Swenske Ruafreen."

Bellman är en af de ovanligaste menniskor, som någonsin warit till, man må nu betrakta honom under den allmänna karaktären som menniska, eller under den nationella såsom svensk. Han lefde i den genialiske Gustaf III:s mantra tidsbörst, då hvar je talang i nationen rörde och utvecklade sig. Denne lycklige är ett i Norden sällsamt fenomen, hvars life, sedan de gamles kalder sänger upphörde, icke warit sebr. Han war en verklig improvisatör, eller riktigare sagdt, en verklig inspirerad.

Zugen egentlig lärdom, ingen förberedelse, intet begär, att lysa, ingen af reflektionen uppkommen affigt, hvarigenom många wergörare blifwa så poetiska, uppstår man hos denne naturens äfslige son. Han lefde förnöjsamt, stilla och lustigt utaf halfwa inkomsten af en liten tjenst wid Tullen, som hans Konungs och beskyddares nåd tilldelat honom, spelade sin luta, war gerna i glada samman, upprymdes lätt wid den bofäniska fröjden, utan att derföre wara utswäfvande. Hans karaktär war redlig, from, glädigt och älskarswärd. Sergel har tecknat hans bild i marmor, men den obödlige sångaren har bäst tecknat sig sjelf i de ewiga sänger, som lefwa på swenskarne läppar och i deras hjertan. Det mesta, som hända det yppersta, som Muserne honom ingåfwat, är förloradt; det beröfvingade — med den glädje, som framkallet det. Han sjelf samlade och bevarade ingenting; det ena och det andra lewy, dels bibehållet i minnet, dels affriswret, ur hand i hand bland hans wänner, och har sedan utgifsits. Någon hwarje stycke är, såsom vi weta, ärföjdt af en musikal, som antingen han sjelf för ögonblicket komponerade eller walde från äldre sänger, men äfwen der lefwet i Skalden en djup och ursprunglig anda. Bellman, som med våra Poeter, äfwen den ypperste, ingenting har gemensamt (Wadman och Dahlgren likna honom mest), som med sin konst ingenting wille utmärka eller bewisa, utan endast försöka sig, war en egentlig folksångare. Trots en Rembrandt eller Teniers, målade han naivt och treget hwad han såg, kände och erför. Wackens och Wenus, dryckeslagens fröjder och supbrödernes wandringar, det swimlande lifwet och den swimlande naturen, uppblandad med de uftigheter och karikaturer, hvilka så riktigen af verkligheten fram-

wisas, wore föremålen för målingarne. Det är saunt: han nedsteg någon gång med sin pensel i de lägre regionerne. Men han war idealist. I de gåderier, som han synes drifwa med lifwet, i det öfwermodiga stämt, der han, någon gång, tyckes swäfwa öfwer det lättfärdiga i de humeristiska målingarne och de bitande parodierna af tingen, ligger dock alltid uttrycket af det önnaste hjertans innerligaste känsla. — en allwarlig, den nordiska himmelens tragedi i en erteist klagan, att han, fantasiens leende och lyckande barn, skulle wara framkallad i nödens, földens och behofwens magra land. Till och med i de stycken, som wäcka hans motståndares första förargelse, sinnas tusende ställen, hwarst den varmaste hjält, den mildaste känsla, den högtidligaste tankebildd, såsom lefwande föllor, naturligen framwälla! — och hans naturliga målningar, hans idyller!! — kan något wara sommare, näwre, ljuswre, och, i sin ensald, större och sublimare? — Hans enda swärwisa: "Åly Åmarvllis! wafna min lilla!" wore nog för hans obödlighet. Där ser man den swenska naturen och det swenska sinnelaget, så, som det lefwet och werkar, och dock swelar någonting allmänt och ewigt deri, som tillhör alla folk och alla tider.

Men hwar till denna widlyftighet? Kellgren, Thersild, Rosenstern, Geijer och Atterbom, ja till och med Krausen, utom många flera, både här och i utlanden, hafwa lofsalat den äfslige, så hjertligt swenske sångaren; den utmärkte Raab har sjungit honom; och Tegnéer har i Swenska Akademien, på des 50:de årstid, om den obödlige uttal:

"Gif plats, gif plats! Ly Nordens wingud nalkas,
Och sängen raglar kring hans wigda mund!
Hör, hur han stämt, se hur ömt han stakas
Med nymferne uti den gröna lund!
Men od! hans glädje ligger ej i lannan,
Ej i idyller, som han kring sig strödt,
Hans druckna öga sofer än en annan,
Och märk det wemödebraget öfwer pannen —
Ett nordiskt sängardrag, — en jerg i resenrödt!

I Djurgårds-ekar! susen wänligt öfwer
"Den største Sångarns bild, som Norden bar!"

Det fins ej tid, som dessa toner söfwer,
Det fins ej land, som deras life har:

En sång, som wärer wilddt och lifwål ansad,

Wär konstens regel, men försmär des twång,

Till hälften medwetlös, till hälften sansad,

— En Gudabans, på Gudaberget dansad —

Med Kann och Gratie och sångmö, på en gång."

Fortfättning af Djurrikets Natural- historia.

Däggdjuren angripas af sjukdomar i den mån deras organifattom är sammanfatt. Epidemier af dödande art grasferas ofta ibland dem, likasåväl i wilda som tama tillståndet. Dessa uppstå vägas, åtminstone inom de lägre graderna, af en periodiskt inträdande, abnorm och utsväfvande fruktbarhet. Att hos dem ej mindre än hos andra organiska väsen lifotiden är fast begränsad, lider intet tvifvel, men det är svårare att bestämma denna i wilda tillståndet, då väl det minsta antalet döer en naturlig död. Såsom en allmän regel gäller, att ju större ett däggdjur är och ju längre tid det följaktligen behöfver för sin utveckling, desto längre är dess lifotid. Smärre arter af Gnagare lefwa blott 3—4 år, Elefanten deremot ända till 100.

Betraktar man nu däggjurens förhållande till den öfriga naturen, så skulle frågan em deras geografiska utbredande, deras ställning till de öfriga djurklasserna och till menniskan föranleda omfattande undersökningar. Denna sednare är antingen naturlig eller konstmässig, efter som den i alla riktningar framträngande menniskan föranledt den. Den i jämförelse med andra djurklasser hos däggdjuren lättare, en högre ställning antydnande möjligheten af utflyttningar gynnar sådana koloniseringsar, genom menniskan. I afseende på den naturliga utbredningen känner man en mängd med noggrannhet undersökta förhållanden, men ännu har man ej lyckats att utveckla lagar med sådan säkerhet, att djurens geografisk derigenom kan göra anspråk på någon vetenskaplig visshet. Det största antalet af arter och individer och de största former af däggdjur höra till de tropiska regionerna. Jernminskning i form och förringande af antal inträder mer och mer, ju högre upp emot polen man kommer. Då i dess grannskap allt lif på land upphör, gynnar hafvet utveckling och underhåll af lefvande varelses. Hvalfisken t. ex. tillhör företrädesvis Sjöhafvet. Utbredandet af däggdjuren är derföre mer begränsadt af breddgraden än af meridianen. Många familjer bibehålla helt inskränkta områden; så t. ex. Pungdjuren, som till största delen tillhöra Nya Holland. Till de öfriga djurklasserna, och till plantverlden stå däggdjuren än i beherrskad, än i herrskande ställning, men äro i båda riktningarne oumbärliga lemningar i den stora kedjan. Suru de ingripa i det hela, huru i deras organisation uppenbara sig mångfaldiga gradationer och förwandtskap, skall framdeles visas.

Antalet af de i nyaste öfversigter, af Zoologerna med säkerhet kända däggdjur går till ett antal af 2100 arter. År 1788 räknade Gmelin, utgifwaren af Linné's system 434 arter. För denna utomordentliga tillökning har man att tacka sticlilla serfarses ströfvanden. Så flera upptäckter ha ej varit utan insly-

tande på den första djurklassens systematiska indelning. Smellertid beträffa dessa förändringar mera det ensfildta af anordningen än dess grunddrag, som hvilande på naturhistoriska företeelser så mycket mindre behöfver en emfapning, som naturen ej banar något abnormt och osammanhängande. Man indelar däggdjuren i följande ordning:

- 1) **Förrotade.**
 1. **Förhån:pa.** Händer med motsvarande tumme, hos de flesta fingrarna försedda med plattnaglar.
 2. **Skädermäs.** Framfötterna ombildade till slygwerktyg.
 3. **Nosdjur.** Tre slags tänder; tår försedda med skor.
 - A **Inseltätare.** Framtändernas antal obestämt; baktänderna ej sammantryckta.
 - B **Egentliga Nosdjur.** Merändels 6 framtänder ofwan och nedan; baktänderna äro hos dem, som gå på tårna, sammantryckta, hos dem, som tråda på hela fotfulan, mer eller mindre bredkroniga.
 4. **Pungdjur.** Fortplantning afsvifande.
 5. **Gnagare.** Gnagartänder; hörntänderna felas ofta.
 6. **Enhofwade.** En skor, framåt rigdad hos.
 7. **Månghofwade.** Merändels mer än två hofwar; trynet wanligen snabelformigt.
 8. **Twehofwade.** Alltid två framåtsläende hofwar.
 9. **Fand:isa.** Röttingen alldeles utan tänder, eller utan framtänder.
 10. **Fensotade.** Bakfötterna omgestaltade till fenor.
- 2) **Twärotade.** Bakfötter felas; kroppen slyfformig.

Första Ordningen.

Fyrhändta (Quadruman).

Den systematiska karakteren af den första familjen af däggdjuren är lika enkel, som i ögonen fallande, och ligger väsentligen i beskaffenheten af rörelseorganerna, som ej äro försedda med gångfötter, utan med egentliga händer. Desuten tillkomma de fyrhändta de wanliga tre arterna af tänder, d. w. s. framtänder, hörntänder och orektänder, och detta till och med i samma antal som menniskan, ty blott hos den amerikanska aporn finnes på hvarje sida ofwan och nedan en orektand mer än hos henne, under det att hos hwaloporna detta antal är ytterligare föröfadt med en. Men så undantag finnes de fyrhändta aporna i palmklimatet, hvilket de ej mindre karakterisera än Papegojerna och Celtbri, lefwa företrädesvis i träd, under det deras hela byggnad mera hänvisar på en klättrande och springande rörelse, än på en stilla och lugn vandring på jorden. De föda sig mest af frukter, så af insekter, och sänderfalla i två grupper.

Första Gruppen. Aporn (Simier).

De egentliga Aporna, hvilkas fullkomliga arter i afseende på

Kroppbyggnaden femma människan närmast, hafwa fyra breda
 stärande framfändet och, med undantag af Ghorreavan, på alla
 fingrarne verkliga naglar. Sällan äro de af någon betydlig
 storlek, ty blott Orang-Utan, som man fördom tillskref jättefer-
 les, uppnår människans medellängd, under det ganska många suapt
 äro af en fattig storlek. Vanligen är deras kroppbyggnad mer
 lång och smal än fatt; några t. ex. aporna fig. 60, 61
 utmärka sig för kroppens ohyggliga magerhet och långa tunna
 lemmar. På ryggen äro de warligtvis betäckta med fint hår;
 de hafwa såsom innevädnare i ett warmt klimat ej behof af sam-
 ma tjocka pels, som djuren under vår nordiska himmel. Ofta
 är de ta hår listigt färgadt, så till exempel på den gulbruna a-
 van (fig. 65); det stöter ofta i en blåaktig eller grön kolorit, så-
 som hos flera Babianer. Kroppens nedra del är wanligen försedd
 med tunnt hår, wissa delar åter äro alldeles nakna och i detta
 fall öfwerdragna med en tjock, merendels listigt färgadt hud. Dy-
 lika ställen finnas hos flera apklaser i gamla werlden omkring
 bafdelen, sträcka sig stundom utöfver benen och äro hos
 Babianerna, som i öfrigt hafwa ett naket, särdeles brofigt an-
 sigte, blå eller röda. Aponas hufvud är rundt, dock ej all-
 jemföra med människans, undantagande under den tidigaste lefnads-
 åldern. Har Apan då en profil, som ej är mycket olika barnens,
 och en ansigtswinkel, som kan sägas antyga mera intelligens än
 apornas, så förändrar sig dock denna hufvudskål allt mer och
 mer, och efter som den djuriska naturen winner öfwerwigt, blif-
 wer den till mognad framstridande apan allt wildare och otäm-
 barare och utvecklar mer och mer ansigtets nedra delar. Trynet
 eller nosan skjuter fram, pannan träder i samma mån tillbaka
 och symmetrien antur samma brutala uttryck, som finnes hos alla
 Apor, och som någon gång får ett högt widrigt utseende t. ex.
 hos den med ett verkligt hundtryne försedda wilda, farliga afri-
 kanska Mandarillen. Aponas symmetri har aldrig något ädelt,
 ehuru den kan uttrycka en wiss godmedighet och utprägla en mängd
 affekter. Alltid fattas människans höga, befallande panna, ty här-
 wårten går hos aporna ända ner till ögonbrynen. Den nakna
 delen af ansigtet är ofta smyckad på ett äfwenlyligt wis, så att
 man måste tänka på målade wisbar; den är kopparbrun, blå, röd,
 ofta emfattad med en frans af busigt ihår eller starkt skägg, under
 det hufvudhåret ofwan pannan framställer antingen en peruk,
 horn eller kam, eller en stärmartad utbredning af hufvudets öfra
 del. Ögonen stå nära tillsammans, äro måttligen stora och haf-
 wa ett klokt, ofta listigt uttryck. Då näsan i de flesta fall är
 platt, näsborrorna wida och och runda, tänderna framstående, ans-
 letsdragen förwidra, åtminstone blott erinrande om en genom lång-
 warigt libande förtärd gubbes, så är ej underligt, att en natur-
 forskare yttrat, det Apan alltid förekommit honom såsom en sa-
 risfyr eller såsom en mislyckad kopia af människan. Äfwen

i afseende på kroppens öfriga delar saknas den proportion, som
 förlänar åt den menliga kroppen så mycket aktningöbjundande,
 ty hela ändamålet med Apan kropp fordrar en struktur,
 som ej står i öfwerensstämmelse med jemnättet i den menliga
 gestalten; och derföre kan ej heller Apan sträcka ut sig som men-
 niskan. Skuldrorna äro framåtklutande, lemmarne långa, de öfra
 wanligtvis lägre än sjelfwa lifwet; de nedra delarne wäminna
 genom sin tunnhet och brist på wador om Nyholländarne, såsom den
 lägsta människoras. Aponas ställning kan wäl hänthda på
 stor styrka och wighet, men dess uttryck förblifwer städse lika låg
 och hjälös, som alla deras rörelser.

I bestämningen af händer delar emellertid Aponas strog sa-
 milj en verklig och ofattbar fördel med människan. Detta sy-
 nes wid närmare öfwerwägande så wigtigt, att Aponas systema-
 tiska afföring från de öfriga däggdjuren derigenom fullkomligt
 kunde rättfärdigas, om och i öfrigt ej ett enda kännemärke af an-
 nat slag erböde sig. Den wäsentliga stilsnaden emellan hand och
 fot består, wassedt olikheter af osteologisk art, i tummens förhål-
 lande till de öfriga fingrarne och dess impasande uti handen.
 Den är ej allenast relativt längre än fotens första finger eller
 så: han står ej heller på fullkomligt lika linie som de öfriga
 fingrarne; den är desutom djupare än de öfriga, kan fritt röraw,
 tillbakaböjas eller sättas emot de öfriga. Den sednare rörelsen
 förmedlar gripan och upphöjer handen till en organ af sådan
 wigt, att redan de gamle talade em den samma med öfwerwägning, och
 att berömda filosofer hafwa funnit grunden för wårt herrawälde öfwer
 werlden i den omständighet, att wår hand, till följe af en särskild
 struktur, förmår utföra allt, som wår intelligens medgifwer.
 Men lifasom den sednare, såsom menlig betraktad, på långt när
 ej finnes hos aporna, så är och Quadrumanernas hand wida e-
 fullkomligare än människans. Dess fina bruk är, i allmänhet ta-
 get, hos människan wida fullkomligare, ty endast hen är en twäse-
 tad, till upprät gång utrustad och bestämd warelse; är hen en-
 sam i stånd att bruka sina öfra lemmar, under det hen rör sig
 med de nedra. Ej så Apan, hwars benbyggnad, såsom widare
 skall wisas, ej står i öfwerensstämmelse med en fullkomligt ledadt
 ställning och rörelse. För det andra är bruket af fingrarne hos
 Apan mera inskränkt, än hos människan, ty tummen är relativt
 taget, ej hälften så lång, och de öfriga fingrarne hafwa ej den motsat-
 ta wäshängiga rörelse, som wår hand, emedan alla deras sener sam-
 manlöpa i en enda. I människans hand gäller detta blett em
 det fjerde och femte fingret, öfwer hwilka man dock genom öfning
 kan winna sådant herrawälde, att såsom bekant är, slawerspelare
 förmå stå driller med dessa båda fingrar.

(Fortsättning.)

En passande jemförelse, bildligen framstäld.

En bonde i * * * började blifwa gammal. Hans barn lågo beständigt öfwer honom, att han skulle till dem asträda sin egendom, de wille till hans död wårda och underhålla honom, såsom det antår goda, tackfamma barn. Den gamle skakade betänkligt det gråa hufvudet och bad dem wänta till wären. Då denne kallades och foglarna, som fästat sitt näste under hans tak, bekommit ungar, nedtog han dessa, satte dem i en bur, som han uthängde i fönstret i husets öfra wåning. Nu kommo ungarne föräldrar, samlade föda och väckte denna genom burens galler åt de hungrande ungarne. En tid förgick sålunda; de små singo fjädrar och begynte fåga, men de goda föräldrarne tröttnade ej, utan födde allt jemt sin arvel. Slutligen då gubben såg att de sjelfwa kunde underhålla sig, lade han ut snaror för de gamla foglarna och fångade dem, men utsläppte i stället de unga. De gamla, som nu suto i bur, kallade på sina söner och döttrar. Dagar förgingo, ingen af ungarne hördes af; de tänkte ej i sin frihet på de gamla, som skulle dödt af hunger, om ej gubben förbarmat sig öfwer dem och släppt dem ut. Till sina söner och döttrar sade den gamle wise: att de skulle först fånga foglarna, både de gamla och de unga; då wille han efterkomma deras önskan och låta sig af dem underhållas för lifstiden.

Ädla handlingar.

En i grannskapet af Paris boende prest har betalt sin faders fulder, hvilka woro åsamkade genom en af oförutsedda olyckor framkallad konkurs. Fadren hade nemligen varit köpman i Boürges. Den summa, som sålunda under 46 års tid blifwit betald, är betydlig, och hwad som gör denna handling så mycket mer priswärd, är, att de flesta fordringsägare dödt och att hwara efterspaningar måst anställas, innan de dödas arfwingar, som woro spridda i flera länder, kunnat påträffas.

Rikdom i ett presthus.

I storbuset efter en för några månader sedan i Halland afsliden komminister uppskattades den afslidnes garderob, bestående af trenne frackar, till 18 fl., efter 6 fl. per stycke. De andra plaggen upptogos ej, troligen af den orsak, att wi ej hafwa något skjjempt så litet, att det kunde exprimera deras värde. Likwäl hade den afslidne hwarken varit eller blifwit ansedd för någon flarf. Se här ett argument emot dem, som oupphörligt skrifa mot det prestliga öfwerflödet och wällesnaden!

Hälsning från feun, att ni måtte lemna ett halft skålpund färfött — ett wacker stycke, hwarken för margert eller för fett, som är helt och hållet utan ben, och inskrifwa det i boken.

Nåsta No utgifwes den 6:te Febr., N. 7 f. m.

Göteborg, C. Petersens officin 1848